STAP 5

VERHAALLIJN CREËREN

SCHRIJFOEFENING 5A

Schrijf tien minuten lang door aan een fragment voor je verhaal. Doe dat op via een 'losschrijfsessie', zoals wordt uitgelegd in *Stap 1: beginnen met schrijven.*

Stop na tien minuten met schrijven. Onderstreep de belangrijkste zin. Maak een mindmap (http://nl.wikipedia.org/wiki/mindmap) rondom je zin.

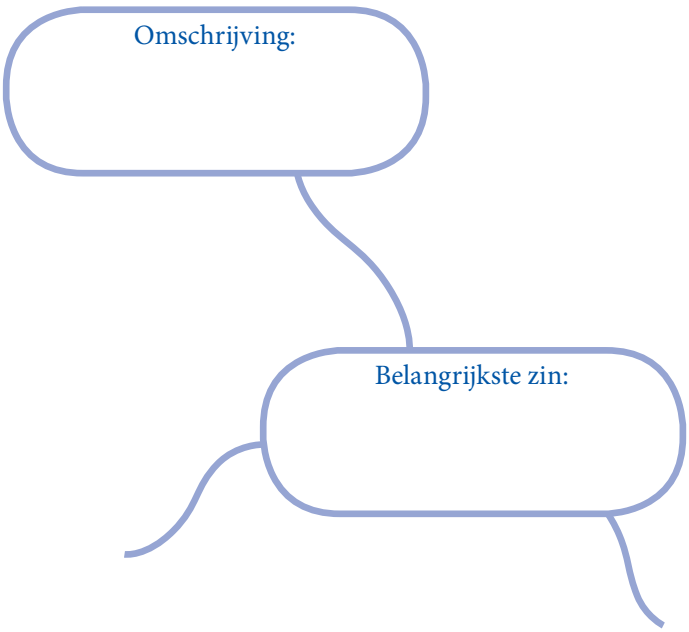
Omschrijving:
Belangrijkste zin:

VRAGENLIJST 1

EERSTE INSPIRATIE

Kun je je nog het moment herinneren waarop je je allereerste idee of beeld voor je verhaal kreeg? Beschrijf dat moment zo uitgebreid mogelijk, met zoveel mogelijk concrete details omtrent de omstandigheden.

Onder welke omstandigheden of naar aanleiding waarvan kreeg je jouw idee?

Wat was het eerste beeld of gevoel of idee waarmee je verhaal begon?

Welke herinnering ligt er eventueel aan ten grondslag?

WIE

Wie is je hoofdpersonage/protagonist? Wie maakt de grootste ontwikkeling door?

Hoe is zijn/haar uiterlijk en karakter?

Welke rol speelt zijn/haar aanleg/afkomst in het verhaal?

Wat is zijn/haar grootste struikelblok?

Wie zijn de bijpersonages?

Wie is de belangrijkste tegenspeler/antagonist?

WAAR

Waar speelt het verhaal zich af? In welk land, omgeving of milieu?

Welke rol speelt de omgeving in het verhaal?

Welke plekken spelen met name een belangrijke rol?

WANNEER

In welke tijd speelt het verhaal?

Op welk moment begin je het verhaal te vertellen?

Op welk moment eindigt het?

Over hoeveel tijd strekt het verhaal zich uit?

In hoeveel bladzijden vertel je het verhaal?

HOE

Door wiens ogen vertel je het verhaal? Vanuit welk perspectief? Is dat iemand die een centrale rol speelt in het verhaal? Of iemand die buiten het verhaal valt?

Is je perspectief personaal of alleswetend? Kun je alleen in het hoofd van één persoon kijken of in alle hoofden?

WAT

Welke verwachtingen wek je met je titel?

Welke verwachtingen wek je met je eerste pagina's?

Wat is de strekking van het verhaal in één of twee zinnen?

Wat is de verhaallijn?

Wat moet je hoofdpersonage doen om te krijgen wat hij/zij wil?

Hoe begint het verhaal?

Wat is het spannendste moment?

Hoe loopt het af?

Wat weet de lezer aan het einde van het verhaal wat hij aan het begin nog niet wist?

SCHRIJFOEFENING 5B

Neem een bestaand persoon in gedachten. Denk na over zijn of haar karakter. Welke eigenschappen komen het eerst naar voren? Bedenk er drie en kies er één uit. Bedenk hoe je die karaktertrek aan kunt scherpen of uitvergroten. Bedenk een kleine gewoonte of eigenaardigheid die uit die karaktertrek voortkomt. Denk na onder welke omstandigheden deze eigenaardigheid erg storend is. Bedenk vervolgens onder welke omstandigheden deze karaktertrek juist heel erg van pas kan komen.

1: _____

2: _____

3: _____

Karaktertrek uitvergroten: _____

SCHRIJFOEFENING 5C

Bedenk drie momenten waarop je je verhaal kan laten beginnen.
Aan het begin.
Ergens in het midden.
Na afloop.
Met welke zin(nen) zou elk van die eerste hoofdstukken kunnen beginnen?

Aan het begin:

Ergens in het midden:

Na afloop:

VRAGENLIJST 2

Formuleer de antwoorden op de vragen zo concreet en specifiek mogelijk in één zin.

Wat is het probleem (of de verandering) waar je hoofdpersonage zich voor geplaatst ziet?

Wat is de locatie?

Wie is het hoofdpersonage?

Wie is het helpende bijpersonage?

Wie is het tegenwerkende bijpersonage?

Binnen welke tijdsspanne speelt het verhaal zich af?

Wat is het thema van je verhaal? Of, wat is de boodschap? Wat wil je eigenlijk zeggen met je verhaal?

Wat is de eventuele gimmick? (Voorwerp met een centrale of symbolische betekenis voor het verhaal.)

VRAGENLIJST 3

Vat nu de plot van je verhaal in drie zinnen samen door antwoord te geven op de volgende vragen.

Zin 1: Noem hoofdpersonage, probleem, decor en tijdsspanne in één zin.

Zin 2: Noteer in één zin wie de oplossing van het probleem zal tegenwerken en wie die zal bevorderen.

Zin 3: Formuleer in één zin het eindresultaat en het thema.

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 5: VERHAALLIJN CREËREN

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

DIT IS WAAR JE SCHRIJFCOACH FEEDBACK OP GEEFT:

- Is de plot voldoende uitgekristalliseerd? In welke opzichten moet hij nog verder worden toegespitst?
- Hoe specifiek zijn het probleem, de bijpersonages en de omstandigheden beschreven? Waar kan het nog kenmerkender en concreter?
- Bied de verhaallijn voldoende complicaties om het hoofdpersonage te laten worstelen? Waarom wel en waarom niet?

SCHRIJFOPDRACHT 1

Schrijf drie verschillende beginscènes van jouw boek/verhaal, ieder van één A4. (Later kun je de beste uitkiezen en die alsnog uitbreiden en herschrijven.) Maak gebruik van het stappenplan (van verhaallijn naar plot) en Vragenlijst 1.
In je eerste scène of hoofdstuk moeten er een paar dingen gebeuren:

- Je hoofdpersonage moet geïntroduceerd worden.
- Er moet een aanvangsprobleem neergezet worden. (Aan dat probleem worden later in het verhaal nog allerlei complicaties toegevoegd.)
- En dat alles moet je doen, zodat je de lezer aan de haak slaat. Dat doe je vooral door suggestie. Met andere woorden, er moeten hints gegeven worden die vragen oproepen over een aantal dingen die nog komen gaan.

Begin beginscène 1:

Begin beginscène 2:

Begin beginscène 3:

SCHRIJFOPDRACHT 2

Beantwoord de vragen in Vragenlijst 2 (plot) en Vragenlijst 3 (synopsis). Bedenk nu drie verschillende versies voor het einde van je verhaal.

- Een eind-goed-al-goed-afloop.
- Een tragische afloop.
- Een open einde waarin de afloop positieve en negatieve elementen bevat en een stukje onbeantwoord blijft.

Schrijf voor elke versie de laatste bladzijde, van één A4. Keer terug naar de synopsis. Misschien heb je na afloop van deze opdracht al weer meer (en duidelijke) antwoorden op de vragen.

Een eind-goed-al-goed-afloop.

Een tragische afloop.

Een open einde waarin de afloop positieve en negatieve elementen bevat en een stukje onbeantwoord blijft.

SCHRIJFOPDRACHT 3

Keer terug naar Vragenlijst 1. Welke antwoorden blijken niet meer te kloppen? Welke antwoorden zijn nog specifieker geworden? Welke antwoorden heb je die je nog niet eerder had? Formuleer je antwoorden opnieuw.

Vraag:

Antwoord:

Vraag:

Antwoord:

Vraag:

Antwoord:

Vraag:

Antwoord:

Vraag:

Antwoord:

Vraag:

Antwoord:

SCHRIJFOPDRACHT 4

Welke belangrijke momenten moeten er in elk geval plaatsvinden om je hoofdpersonage van A naar Z te krijgen?

Schrijf drie tussenliggende fragmenten, in oplopende heftigheid, waarin je hoofdpersonage de belangrijkste hindernissen of keerpunten tegenkomt. Dat kan een tegenstander zijn die hij te slim of te sterk af moet zijn. Maar dat kunnen ook vermomde mogelijkheden zijn.

Fragment 1:

Fragment 2:

Fragment 3:

STAP 6

AUTOBIOGRAFISCH SCHRIJVEN

SCHRIJFOEFENING 6A

Houd een dag lang een lijstje bij van alle gebeurtenissen in jouw leven die veel indruk op je hebben gemaakt. Dat hoeven geen wereldschokkende ervaringen te zijn. De kleinste dingen kunnen ons diep en soms doorslaggevend raken. Noteer het direct, als je iets te binnen schiet.

Ervaringen van dag _____. _____. 20 _____

SCHRIJFOEFENING 6B

Vraag jezelf af: welke wereldgebeurtenissen hebben tijdens jouw leven plaatsgevonden? Aan welke gebeurtenissen uit de wereldgeschiedenis heb je herinneringen overgehouden? Welke impact hebben die gebeurtenissen gehad op jouw omstandigheden? Welke gevolgen van dergelijke gebeurtenissen heb jij aan den lijve ondervonden? Maak een lijstje van die ervaringen. En vul het een week lang aan.

Jaar: _____

Jaar: _____

Jaar: _____

Jaar: _____

Jaar: _____

Jaar: _____

SCHRIJFOEFENING 6C

Vertrouw erop dat er vanzelf wel het een en ander naar boven komt. Zet je pen neer en schrijf zonder je pen stil te houden. (Zie ook *Stap 1: beginnen met schrijven*.)
Vul de volgende zin zes keer aan met minimaal één alinea tekst:

Ik herinner me…

Ik herinner me…

Ik herinner me…

Ik herinner me…

Ik herinner me…

Ik herinner me…

SCHRIJFOEFENING 6D

Denk aan de deurknoppen die je in je leven hebt aangeraakt. Leg in je verbeelding opnieuw je hand erop en draai of druk. Hoe voelt dat? Welk geluid hoort erbij? Beschrijf door middel van een losschrijfsessie (zie *Stap 1: beginnen met schrijven*) hoe de deur langzaam opengaat en wat je vervolgens ziet in de ruimte die zichtbaar wordt.

SCHRIJFOEFENING 6E

Maak een lijst van thema's, voorwerpen, mensen, gegevens of dingen die een belangrijke doorlopende rol in je leven hebben gespeeld. Dat kan van alles zijn: planten, films, je oma, leraren, honden, ziektes, moederschap, de huizen waar je hebt gewoond of het ringetje dat je je hele leven gedragen hebt en dat je drie keer hebt laten vergroten.

Schrijf een week lang op wat je nog te binnen schiet. Kies na verloop van tijd één centraal thema uit.

SCHRIJFOEFENING 6F

Vul de volgende zinnen aan met minimaal drie alinea's tekst die betrekking hebben op het centrale thema dat je in de vorige schrijfoefening voor je autobiografie gekozen hebt. Doe dat volgens de losschrijfmethode besproken in Stap 1: beginnen met schrijven.

- Toen ik drie jaar was…
- Toen ik negen jaar was…
- Toen ik zeventien jaar was…
- Toen ik vijfentwintig was...

Als je je niets herinnert, kun je nog altijd schrijven: 'Van mijn vijfde jaar herinner ik me niks. Waar was ik toen? Wat deed ik toen? Woonden we toen al in dat huis met die grote ramen? Had ik toen al interesse voor kleding? Et cetera... Ook dergelijke vragen vormen al materiaal en kunnen naderhand tot realisaties leiden. Of tot nieuwe vragen.

Toen ik drie jaar was…

Toen ik negen jaar was…

Toen ik zeventien jaar was…

Toen ik vijfentwintig jaar was…

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 6: AUTOBIOGRAFISCH SCHRIJVEN

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

DIT IS WAAR JE SCHRIJFCOACH FEEDBACK OP GEEFT:

- Biedt de ontstane opzet voor een biografie, of het geschreven fragment genoeg authentieke details en aansprekende beschrijvingen?
- Kan een lezer zich voldoende vereenzelvigen met het hoofdpersonage? Waarom wel, waarom niet?
- Is er sprake van een uniek perspectief?
- Is er een centraal thema te onderscheiden?

SCHRIJFOPDRACHT 1

Als je nog geen keuze hebt kunnen maken uit je lijstje met centrale thema's of dingen uit je leven, maak dan eerst een shortlist en kies de drie belangrijkste uit. Schrijf vervolgens over ieder van die drie thema's één A4 vol, volgens de losschrijfmethode zoals uitgelegd in *Stap 1: beginnen met schrijven*.

Thema 1:

Thema 2:

Thema 3:

SCHRIJFOPDRACHT 2

Lees je drie teksten door. Onderstreep in elke tekst het belangrijkste woord en schrijf naar aanleiding van ieder van de drie woorden opnieuw één A4 vol met wat er maar in je op wil komen, volgens de losschrijfmethode, zoals uitgelegd in S*tap 1: beginnen met schrijven*.

Herhaal dit nog eens en desnoods een maand of langer opnieuw, tot je één overkoepelend thema voor je leven te pakken hebt.

Woord 1:

Woord 2:

Woord 3:

SCHRIJFOPDRACHT 3

Deel je leven in tijdvakken in die samenhangen met je gekozen centrale gegeven.

Voorbeeld: als vriendschappen een centraal thema in je leven vormen, dan zou je je leven in kunnen delen aan de hand van de vriendschappen die bepalend waren voor verschillende perioden in je leven. Zijn het auto's die een centrale rol in je leven spelen, dan begin je misschien met de Renault 4 waar je moeder je van je vierde tot je zevende jaar in naar school bracht.

Breng dit overzicht in kaart met de tijdlijnen.

SCHRIJFOPDRACHT 4

Vul de verschillende tijdvakken in de tijdlijn steeds verder in met beschrijvingen van de herinneringen die raken aan je centrale thema. Schrijf bij elke periode, of waar dat van toepassing is, een bespiegelend stuk waarin je terugblikt op de herinnering of gebeurtenis en waarin je schrijvend nadenkt over de betekenis ervan voor jou.

SCHRIJFOPDRACHT 5

Kies titel en hoofdstuknamen die samenhangen met het centrale thema van je autobiografie. Je hebt nu een eerste ruwe versie voor een autobiografie waar je op eigen gelegenheid op kunt voortborduren.

Titel:

Hoofdstuknamen:

STAP 7

ONDERZOEK DOEN VOOR JE BOEK

SCHRIJFOEFENING 7A

Zet een wekker en maak gedurende drie minuten een lijstje. Welke werelden spreken tot je verbeelding? Over welke gebieden, werkvelden of ervaringen zou jij nog altijd een boek willen schrijven?

Denk er niet te lang over na en houd je pen in beweging. Schrijf zoals je dat zou doen als je losschrijft. Schrijf elke belevingswereld die er in je opkomt. Het geeft niet hoe exotisch of onbereikbaar ze misschien lijken. (Zie *Stap 1: beginnen met schrijven*.)

SCHRIJFOEFENING 7B

Maak een keuze uit een van de werkvelden uit het lijstje dat je hiervoor hebt opgesteld en schrijf twee pagina's naar aanleiding van de volgende vragen:

- Welke ervaringen horen bij de ervaringswereld waarover je wilt schrijven?
- Welke van die ervaringen heb je zelf ondervonden?
- Welke zijn je nog vreemd?
- Is er een ervaring bij die je in het echt op zou kunnen zoeken?
- Wat moet je daarvoor doen?

SCHRIJFOEFENING 7C

Kijk opnieuw naar het ervaringslijstje dat je hiervoor schreef en geef al losschrijvend antwoord op de volgende vragen:

- Welke belevingen kun je niet zomaar opzoeken?
- Welke ervaringen zijn niet na te volgen?
- Ken je mensen die deze ervaringen wel hebben? Of die bekend zijn met die ervaringswereld?
- Wie zijn dat? Ken je zo iemand?
- Waar kun je dergelijke mensen vinden?
- Welke vragen zou je aan hen willen stellen?

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 7: ONDERZOEK DOEN VOOR JE BOEK

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

DIT IS WAAR JE SCHRIJFCOACH FEEDBACK OP GEEFT:

- Zijn de gekozen feiten opmerkelijk, tekenend of liggen ze voor de hand? Zijn ze clichématig of verfrissend?
- Is het fragment voornamelijk tonend of benoemend geschreven?
- Zijn de teksten die ontstaan zijn op basis van research geloofwaardig? Levensecht?
- Zijn de onderzoeksfeiten omgezet in authentiek aandoende beschrijvingen?

SCHRIJFOPDRACHT 1

Begrens het gebied waarin je verhaal zich af gaat spelen aan de hand van de volgende vragen (geef in aanvang meerdere antwoorden op die vragen, maar maak uiteindelijk wel een keuze):

Is je hoofdpersonage een man of een vrouw?

Welke leeftijd heeft hij of zij?

Welk beroep of welke belangrijkste bezigheid heeft hij of zij?

In welk land woont hij of zij?

In welke tijd leeft hij of zij?

SCHRIJFOPDRACHT 2

Maak een actielijst van bronnen die je kunt gebruiken voor jouw onderzoek, denk aan: internet, kranten, tijdschriften, foto's, radio en televisie, archieven, film, schilderkunst, vrienden, familie, kennissen, Gouden Gids, muziek, reizen et cetera. Bepaal welke bronnen iets op kunnen leveren voor je verhaal. Stel vervolgens een actieplan op van minimaal twee onderzoeken en één interview. Maak afspraken met jezelf of anderen en zet ze in je agenda.

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

Bron: _____

SCHRIJFOPDRACHT 3

Stel een vragenlijst op die je kunt gebruiken voor je onderzoeken en de interviews. Let erop dat je vragen stelt waarin de volgende woorden in min of meer gelijke mate voorkomen: wie, wat, waar, hoe, waarom, waarvoor.

Het is belangrijk dat je niet alleen de feiten boven tafel krijgt (wie, wat, waar), maar ook vragen stelt over de onderliggende verbanden (hoe, waarom, waarvoor).

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

Vraag: _____

SCHRIJFOPDRACHT 4

Werk de aantekeningen van je onderzoek uit volgens de losschrijfmethode, zoals die in *Stap 1: beginnen met schrijven* staat uitgelegd.

Uitwerken aantekeningen onderzoek

Maak nu een keuze uit de volgende drie opties, al naar gelang de resultaten van je onderzoek:

Optie 1: Kies één zin uit je onderzoeksmateriaal die tot je verbeelding spreekt en gebruik deze zin als springplank voor een eigen tekst. Dat kan een uitspraak zijn van degene die je interviewde, of een regel uit een gelezen tekst.

Optie 2: Kies uit je onderzoeksmateriaal een cijfermatig feit of een statistisch gegeven waaruit je bepaalde verhalende feiten kunt halen. Zet deze, via de tussenstap waarbij je in een benoemende tekst verwoordt wat er gebeurt, om in een tonend fragment.

Optie 3: Kies een beeld uit een film of van een schilderij. Beschrijf het element dat met name tot je verbeelding spreekt, alsof je het hoofdpersonage bent en midden in het schilderij terechtgekomen bent.

STAP 8

SPANNING AANBRENGEN

SCHRIJFOEFENING 8A

Wat is het grootste verlangen van je hoofdpersonage? Gelukkig worden? Rijk worden? Gezond worden? Een probleem oplossen? Nooit meer bang zijn? Wat meer avontuur in het leven? Welke concrete vorm heeft dat verlangen voor jouw hoofdpersonage? Dat ene huis met een tuin op het zuiden? In een rode Maserati rijden? Van eczeem genezen? Die lekkage in de wc verhelpen? De zwarte band bij karate halen? Een slippertje maken?

Als je hoofdpersonage nog geen concreet streven heeft, bedenk dat dan nu. Kijk ook of je een geloofwaardige tijdslimiet kunt vinden.

SCHRIJFOEFENING 8B

Ga in gedachten na welke romans en verhalen je hebt gelezen. Kies er drie uit. Welke zoektocht lag er ten grondslag aan elk verhaal? Vat in één zin samen: wat is het verlangen van het hoofdpersonage? En in welk concreet streven wordt dat verlangen uitgedrukt?

Roman:

Verlangen:

Roman:

Verlangen:

Roman:

Verlangen:

SCHRIJFOEFENING 8C

Lees de fragmenten van je verhaal of roman door in de volgorde die je nu in gedachten hebt. (Misschien staan ze al in een bepaalde volgorde op papier. Misschien in chronologische volgorde. Of misschien spring je heen en weer in de tijd.) Gebruik onderstaande checklist en geef antwoord op de vragen.

CHECKLIST SPANNING

BINDINGSKRACHT VAN JE PERSONAGE

Kan de lezer zich voldoende met je hoofdpersonage vereenzelvigen?

Is je personage interessant genoeg voor je lezer?

Heeft hij de juiste combinatie van herkenbare kenmerken aan de ene kant en gedroomde kwaliteiten aan de andere kant. Met andere woorden, kan je lezer zichzelf herkennen in je personage en is er daarnaast genoeg voor je lezer te beleven dat hem uit de sleur van het dagelijkse leven haalt?

Beschikt hij daarnaast over eigenschappen, omstandigheden en verlangens die hem dwingen tot ongebruikelijke stappen? Tot het leveren van strijd?

Is het geloofwaardig wat hij doet?

Misschien heb je je personage nog niet voldoende uitgediept. Als dat zo is, keer dan terug naar *Stap 3: personage bedenken,* of *Stap 4: personage tot leven brengen.*

PLOT

Heeft je hoofdpersonage, naast een algemeen verlangen, ook een concreet streven?

Is er sprake van een goede, eenduidige plot?

Komt die plot vanzelfsprekend voort uit je hoofdpersonage en zijn omstandigheden?

Kun je die plot voor jezelf in twee zinnen verwoorden?

Heb je de tegenwerkende krachten voor jezelf duidelijk gemaakt?

Het kan zijn dat je de plot van je verhaal nog niet helder genoeg hebt geformuleerd.
In dat geval kun je beter terugkeren naar *Stap 5: verhaallijn creëren*.

SPANNINGSBOOG

Verstrijkt er genoeg tijd voor je hoofdpersonage zijn einddoel heeft bereikt?

Vinden er in de loop van de tijd verschillende confrontaties plaats?

Is er een logische samenhang tussen de opeenvolgende confrontaties?

Is er sprake van een oplopende spanning in de opeenvolgende fragmenten?

Zijn je hoofdpersonage en zijn tegenkrachten of tegenstanders aan elkaar gewaagd?

Is er voldoende dynamiek in je verhaal? Met andere woorden, beweegt je verhaal heen en weer tussen hoop en wanhoop op een goede afloop?

Is er voldoende afwisseling tussen spanning en rust?

Blijft de afloop tot het einde toe voorspelbaar?

Op de vragen over spanningsboog komen we later uitgebreid terug.

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 8: SPANNING AANBRENGEN

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

DIT IS WAAR JE SCHRIJFCOACH FEEDBACK OP GEEFT:

- Is er sprake van een stevige plot en een geleidelijke, geloofwaardige ontwikkeling?
- Wordt de ontwikkeling van het personage goed zichtbaar in de drie fragmenten?
- Is de confrontatie spannend? Door welke elementen komt er spanning tot stand?

SCHRIJFOPDRACHT 1

Maak een spanningsboog. We hebben er een aantal in dit werkboek gezet om te oefenen (zie volgende pagina's). Maar voel je vrij om zelf nieuwe tijdlijnen op een liggend vel A3 papier te tekenen.
Vat de begintoestand van je personage in één of twee zinnen samen en zet dat aan het begin van de lijn. Voeg plaats en tijdstip toe.
Vat de mogelijke afloop samen in één of twee zinnen en zet dat aan het eind van de lijn. Voeg plaats en tijdstip toe. Kijk geregeld naar je tijdlijn.

SCHRIJFOPDRACHT 2

Welke scènes of confrontaties moeten er nog plaatsvinden om je hoofdpersonage van A naar Z te krijgen? Kies of bedenk minstens drie confrontaties die oplopen in heftigheid en geef ze een voorlopige plaats op de tijdlijn van je verhaal.

SCHRIJFOPDRACHT 3

Hoe zien die confrontaties eruit? Neem de vragen door onder Laag 4: levendige confrontaties en bedenk welke factoren een rol spelen in je scène. Neem hier de tijd voor en laat je ideeën tussendoor rijpen.

Begintoestand:

Plaats:

Tijdstip:

Begintoestand:

Plaats:

Tijdstip:

Begintoestand:

Plaats:

Tijdstip:

Mogelijke afloop:

Mogelijke afloop:

Mogelijke afloop:

SCHRIJFOPDRACHT 4

Schrijf drie scènes. Plaats ze in het geheel van je verhaal, zodat er een oplopende spanning ontstaat.

Scène 1

Scène 2

Scène 3

SCHRIJFOPDRACHT 5

Op welk moment in je boek kan je hoofdpersonage nog maar één kant op? Wat is er op dat moment aan de hand? Wat is daar allemaal aan vooraf gegaan? Beschrijf de confrontatie die daar direct aan vooraf is gegaan. Plaats die scène op de tijdlijn van je verhaal.

STAP 9

HET JUISTE PERSPECTIEF

SCHRIJFOEFENING 9A

Dit is een mondelinge opdracht.

Kies een voorwerp of een klein tafereel. Leg je hand over je ene oog en bekijk het. Probeer daarbij te vergeten naar welk voorwerp je kijkt. Kijk enkel naar de vorm en de omvang van de verschillende lijnen en vlakken alsof het een abstract samenspel is van vorm. Beschrijf mondeling zo precies mogelijk wat je ziet.

Wissel dan van oog en kijk opnieuw. Wat zijn de verschuivingen? Welke vlakken zijn veranderd van vorm en hoe? Zijn ze smaller of breder geworden? Welke verhoudingen zijn er veranderd? Beschrijf het weer mondeling. Doe nu hetzelfde, nadat je vijf stappen opzij hebt gezet.

SCHRIJFOEFENING 9B

Stel je een alledaagse gebeurtenis voor: een vrouw sluit 's avonds de gordijnen voor het raam van haar huis. De vrouw die de gordijnen sluit, is net thuis uit het ziekenhuis met haar pasgeboren kind, en gaat dus haar eerste nacht met de nieuwe baby tegemoet.

Beschrijf de handeling vanuit een man die in een donkere straat de gebeurtenis waarneemt. Heel concreet, zonder uitleg of interpretatie.

Beschrijf dezelfde alledaagse gebeurtenis, maar nu vanuit een man die in een donkere straat de gebeurtenis waarneemt en ervan overtuigd is dat de vrouw net haar echtgenoot heeft vermoord. Wees zo subtiel mogelijk en kijk met welke concrete details je de lezer op het verkeerde been zou kunnen zetten.

Beschrijving 1:

Beschrijving 2:

SCHRIJFOEFENING 9C

Ga de verschillende vertellers (ik-verteller, personale verteller, auctoriale verteller) een voor een na en kijk welke je aanspreekt voor jouw verhaal. Kies een tekstfragment dat bij die verteller staat. Imiteer dat tekstfragment met betrekking tot je verhaal en 'schrijf' één pagina 'los' aan dit fragment (zie *Stap 1: beginnen met schrijven* voor uitleg over 'losschrijven'). Kijk wat dit je oplevert aan inzichten voor je verhaal. En voor de beste verteller voor je verhaal.

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 9: HET JUISTE PERSPECTIEF

Bij de volgende opdrachten ga je experimenteren met verschillende soorten perspectief. Het is niet alleen een goede manier om het juiste perspectief voor je verhaal te vinden. Het helpt je ook om een hoop nieuw materiaal op te diepen. Wijd vervolgens steeds een pagina ´losschrijven´ aan het beantwoorden van de vragen bij opdracht 4. (Zie *Stap 1: beginnen met schrijven* voor uitleg over 'losschrijven'.)

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

DIT IS WAAR JE SCHRIJFCOACH FEEDBACK OP GEEFT:

- Is het gekozen perspectief consequent toegepast?
- Wat voegt het gekozen perspectief toe aan het verhaal?
- Is het gekozen perspectief goed doorgevoerd en invoelbaar voor de lezer?

SCHRIJFOPDRACHT 1

Kies een reeds geschreven fragment of scène uit je boek of verhaal en lees dat zorgvuldig na. Door wiens ogen heb je dit geschreven? Kies nu een ander personage uit je verhaal en herschrijf dezelfde scène vanuit zijn of haar beleving (perspectief).

SCHRIJFOPDRACHT 2

Doe nu hetzelfde, maar kies het perspectief van een waarnemer van buiten het verhaal. Dat mag een mens zijn, maar ook een dier of een ding (een boom, een muur, een trouwring…).

SCHRIJFOPDRACHT 3

Als je een fragment in de ik-vorm hebt geschreven, herschrijf dat dan nu in de derde persoon (de hij- of zij-vorm). Als je een fragment in de derde persoon hebt geschreven, herschrijf dat in de eerste persoon (de ik-vorm).

SCHRIJFOPDRACHT 4

Stel jezelf al 'losschrijvend' onderstaande vragen naar aanleiding van elke schrijfopdracht:

- Wat verandert er aan het psychologisch aspect?
- Wat verandert er aan het fysieke standpunt?
- Wat verandert er aan het verhaal?
- Wat levert dit alles je op? (Een beter perspectief voor je verhaal?)
- Welk nieuw verhaalmateriaal is er aan het licht gekomen?

Gebruik de nieuwe invallen tijdens het schrijven om tot een nieuwe tekst te komen.

Lossschrijfsessie schrijfopdracht 1:

Lossschrijfsessie schrijfopdracht 2:

Lossschrijfsessie schrijfopdracht 3:

STAP 10

STRUCTUUR EN TIJD

SCHRIJFOEFENING 10A

Maak een lijst van de opeenvolgende momenten uit je verhaal waarop de handeling van je verhaal zich afspeelt. Is daar een regelmaat in te ontdekken? Ga je heen en weer tussen verschillende perioden?

Vraag jezelf af hoe je die wisselingen van tijd het beste duidelijk kunt maken aan je lezer. En hoe je daarin een regelmaat kunt creëren die voorspelbaar is voor je lezer.

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 10: STRUCTUUR EN TIJD

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

DIT IS WAAR JE SCHRIJFCOACH FEEDBACK OP GEEFT:

- Hoe is het gebruik van grammaticale tijd in het gekozen fragment?
- Is er sprake van tijdverdunning of verdichting? Is die doelmatig?
- Bij welke zin wordt het de lezer duidelijk waar hij zich bevindt in het verhaal (plaats en tijd)? En wanneer krijgt hij een eerste idee waar het in het verhaal om gaat (handeling)?
- Is er sprake van wisselingen in plaats, tijd, handeling of tempo en zijn die wisselingen helder voor de lezer?
- Is er een structuur zichtbaar in het fragment?

SCHRIJFOPDRACHT 1

Maak voor deze opdracht een keuze uit de volgende twee opdrachten, afhankelijk van wat voor jou relevant is op dit moment:

1. Maak een scan van je verhaal.
2. Maak een spin rondom je boek.

SCAN VAN JE VERHAAL

De scan is een soort röntgenfoto van je roman of verhaal. Je maakt hem als volgt. Vat per hoofdstuk in één zin de volgende drie coördinaten samen:

1. Wat de plaats van handeling is
2. Wat de tijd is waarin dit zich afspeelt
3. Wat de belangrijkste ontwikkeling of gebeurtenis is.

Als je geen roman hebt , maar een kort verhaal, doe je hetzelfde, maar dan per alinea.

SPIN RONDOM JE BOEK

Omschrijf een centraal idee. Dat centrale idee kan het hoofdpersonage zijn, maar ook een thema, een cruciaal voorwerp, een centrale gebeurtenis of een eerste titel. Vervolgens ga je allerlei gedachten en invallen om die cirkel heen zetten. Dat kunnen andere personages zijn. Of plaatsen. Of wat je maar te binnen schiet. Door middel van pijlen, cirkels en strepen ga je vervolgens alle woorden en namen met elkaar verbinden.

Misschien moet je, naarmate de ideeën en hun onderlinge verbanden meer uitkristalliseren, een paar keer overnieuw beginnen. Maar al gauw doemt er een web van ideeën op dat een duidelijke structuur bezit en aanwijzingen bevat voor de eerste vorm van je verhaal. Werk gedurende langere tijd je spin bij.

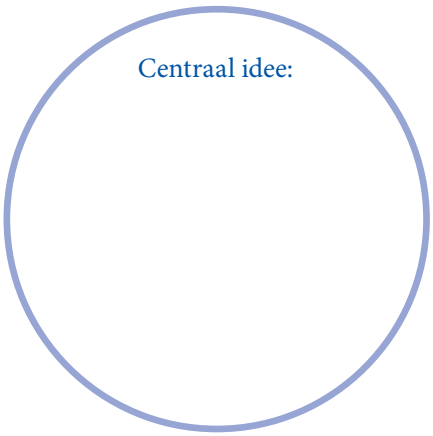

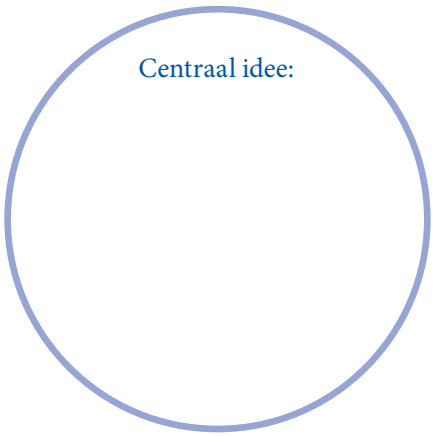
Centraal idee:

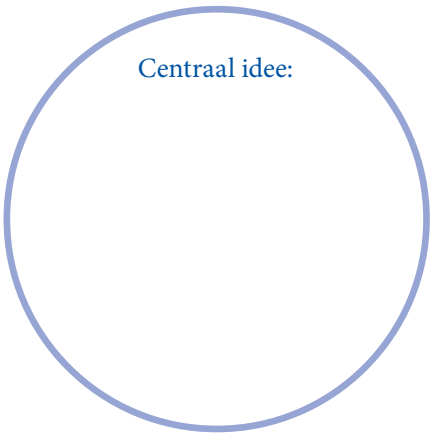
Centraal idee:

SCHRIJFOPDRACHT 2

Schrijf eerst in één zin van minimaal honderd woorden waar je boek over gaat. Beschrijf vervolgens het eerste begin van je boek (vijfhonderd woorden). Beschrijf de afloop van je boek (vijfhonderd woorden).

Maak daarna een schatting van het aantal tussenliggende hoofdstukken en bedenk een inhoudsopgave voor je boek met de opeenvolgende hoofdstuktitels. Volg daarbij het voorbeeld van een boek dat je met veel plezier hebt gelezen.

Beschrijf in één zin van minimaal honderd woorden waar je boek over gaat:

Beschrijf het eerste begin van je boek (vijfhonderd woorden):

Beschrijf de afloop van je boek (vijfhonderd woorden):

Bedenk een inhoudsopgave voor je boek met de opeenvolgende hoofdstuktitels.
Volg daarbij het voorbeeld van een boek dat je met veel plezier hebt gelezen.

SCHRIJFOPDRACHT 3

Beschrijf een fragment uit je boek in ‘real time’, zodat verteltijd en vertelde tijd ongeveer gelijk opgaan. Ga uit van 10 minuten kloktijd.

Beschrijf nu hetzelfde tijdsverloop op een globale, samenvattende manier in maximaal drie alinea´s.

Welk fragment bevalt je het beste en waarom? Is het vertelde fragment zo belangrijk dat het de extra nadruk van een uitgebreide vertelling nodig heeft? Of volstaat een samenvatting? Wat kun je eventueel van elk fragment gebruiken? Combineer de beste zinnen.

SCHRIJFOPDRACHT 4

Beschrijf je hoofdpersonage tijdens een handeling in het hier en nu van het verhaal in maximaal twee alinea's. Introduceer, tussen alinea 1 en 2 een flashback in de vorm van een herinnering. Baken die herinnering af volgens de methode OTT-VVT-OVT-VVT-OTT, zoals eerder is uitgelegd.

STAP 11

SCHRIJFSTIJL VINDEN EN VERFIJNEN

SCHRIJFOEFENING 11A

Zoek een tekst, bijvoorbeeld een e-mail, waarin je aan een vriend of vriendin hebt geschreven over een gebeurtenis die jou is overkomen. Dit is je natuurlijke stijl, een stijl waar je niet speciaal je best op hebt gedaan om het mooi op te schrijven. Print die tekst.

Lees je tekst nu door alsof het een pagina is uit een nog ongepubliceerd boek van jou. Schrijf op welke gedachten er allemaal in je opkomen. Breid die gedachten uit en dik ze maar flink aan. Maak er maar een tirade van. Laat die stemmen maar flink tekeer gaan over je tekstfragment, wat er allemaal aan mankeert, krom is en fout.

Lees vervolgens terug wat er kennelijk tijdens het schrijven allemaal door je hoofd speelt. Het is belangrijk dat je die gedachten opschrijft, want alleen dan ga je zien wat ze eigenlijk zeggen. Het lijkt eng, maar je zult merken dat het heel erg meevalt. Wees om te beginnen onder de indruk van jezelf dat je sowieso nog durft te schrijven.

SCHRIJFOEFENING 11B

Lees het tekstfragment uit schrijfoefening 11A nog eens door, maar vanuit een neutrale houding. Een houding waarbij je objectief gaat vaststellen welke kenmerken jouw natuurlijke stijl bezit. Doe dat met behulp van de onderstaande checklist en scoor je stijl van 1 tot 5. Dit is geen rapport. De checklist geeft geen waarde aan, alleen de vaststelling waar je je bevindt op de schaal tussen twee uitersten.

CHECKLIST JOUW NATUURLIJKE SCHRIJFSTIJL

ZINNEN

Weinig zinnen	1	2	3	4	5	Veel zinnen
Korte zinnen	1	2	3	4	5	Lange zinnen
Bondig	1	2	3	4	5	Met veel woorden
Weinig bijzinnen	1	2	3	4	5	Veel bijzinnen
Zinnen met steeds hetzelfde ritme	1	2	3	4	5	Wisselend ritme van de zinnen
Eentonige zinsmelodie	1	2	3	4	5	Wisselende melodie
Steeds dezelfde zinsvolgorde	1	2	3	4	5	Wisselende zinsvolgorde (inversie)

WOORDENSCHAT

Weinig dezelfde woorden	1	2	3	4	5	Veel dezelfde woorden
Korte woorden	1	2	3	4	5	Lange woorden
Makkelijke woorden	1	2	3	4	5	Moeilijke woorden
Bekende woorden	1	2	3	4	5	Onbekende woorden
Plastische woorden	1	2	3	4	5	Subtiele woorden
Noodzakelijke woorden	1	2	3	4	5	Overbodige woorden

TAAL

Spreektaal	1	2	3	4	5	Boekentaal
Prozaïsch	1	2	3	4	5	Poëtisch
Weinig beeldspraak	1	2	3	4	5	Veel beeldspraak
Bekende beeldspraak	1	2	3	4	5	Nieuwe beeldspraak
Sobere beeldspraak	1	2	3	4	5	Overdadige beeldspraak
Zintuiglijke beeldspraak	1	2	3	4	5	Abstracte beeldspraak
Directe rede	1	2	3	4	5	Indirecte rede
Tegenwoordige tijd	1	2	3	4	5	Verleden tijd

TOON

Lichte humoristische toon	1	2	3	4	5	Zware ernstige toon
Droge toon	1	2	3	4	5	Emotionele toon
Blijmoedige toon	1	2	3	4	5	Melancholieke toon
Denkende toon	1	2	3	4	5	Zintuiglijke toon
Moralistische toon	1	2	3	4	5	Beschrijvende toon

Bekijk je score.

Welke kenmerken vallen je op in je eigen stijl? Welke stijlkenmerken heeft je tekst niet? Bij welke aspecten zit je steeds precies in het midden? Welke kenmerken

hebben je verrast? Welke had je wel verwacht? In hoeverre is het waar wat je denkt over je eigen stijl? Stel jezelf zoveel mogelijk vragen.

Als je deze oefening vaker doet, zal je steeds meer oog voor je eigen huisstijl krijgen. We hebben de checklist meerdere keren afgedrukt, zodat je deze vaker kunt gebruiken.

CHECKLIST JOUW NATUURLIJKE SCHRIJFSTIJL

ZINNEN

Weinig zinnen	1	2	3	4	5	Veel zinnen
Korte zinnen	1	2	3	4	5	Lange zinnen
Bondig	1	2	3	4	5	Met veel woorden
Weinig bijzinnen	1	2	3	4	5	Veel bijzinnen
Zinnen met steeds hetzelfde ritme	1	2	3	4	5	Wisselend ritme van de zinnen
Eentonige zinsmelodie	1	2	3	4	5	Wisselende melodie
Steeds dezelfde zinsvolgorde	1	2	3	4	5	Wisselende zinsvolgorde (inversie)

WOORDENSCHAT

Weinig dezelfde woorden	1	2	3	4	5	Veel dezelfde woorden
Korte woorden	1	2	3	4	5	Lange woorden
Makkelijke woorden	1	2	3	4	5	Moeilijke woorden
Bekende woorden	1	2	3	4	5	Onbekende woorden
Plastische woorden	1	2	3	4	5	Subtiele woorden
Noodzakelijke woorden	1	2	3	4	5	Overbodige woorden

TAAL

Spreektaal	1	2	3	4	5	Boekentaal
Prozaïsch	1	2	3	4	5	Poëtisch
Weinig beeldspraak	1	2	3	4	5	Veel beeldspraak
Bekende beeldspraak	1	2	3	4	5	Nieuwe beeldspraak
Sobere beeldspraak	1	2	3	4	5	Overdadige beeldspraak
Zintuiglijke beeldspraak	1	2	3	4	5	Abstracte beeldspraak
Directe rede	1	2	3	4	5	Indirecte rede
Tegenwoordige tijd	1	2	3	4	5	Verleden tijd

TOON

Lichte humoristische toon	1	2	3	4	5	Zware ernstige toon
Droge toon	1	2	3	4	5	Emotionele toon
Blijmoedige toon	1	2	3	4	5	Melancholieke toon
Denkende toon	1	2	3	4	5	Zintuiglijke toon
Moralistische toon	1	2	3	4	5	Beschrijvende toon

Bekijk je score.

Welke kenmerken vallen je op in je eigen stijl? Welke stijlkenmerken heeft je tekst niet? Bij welke aspecten zit je steeds precies in het midden? Welke kenmerken hebben je verrast? Welke had je wel verwacht? In hoeverre is het waar wat je denkt over je eigen stijl? Stel jezelf zoveel mogelijk vragen.

CHECKLIST JOUW NATUURLIJKE SCHRIJFSTIJL

ZINNEN

Weinig zinnen	1	2	3	4	5	Veel zinnen
Korte zinnen	1	2	3	4	5	Lange zinnen
Bondig	1	2	3	4	5	Met veel woorden
Weinig bijzinnen	1	2	3	4	5	Veel bijzinnen
Zinnen met steeds hetzelfde ritme	1	2	3	4	5	Wisselend ritme van de zinnen
Eentonige zinsmelodie	1	2	3	4	5	Wisselende melodie
Steeds dezelfde zinsvolgorde	1	2	3	4	5	Wisselende zinsvolgorde (inversie)

WOORDENSCHAT

Weinig dezelfde woorden	1	2	3	4	5	Veel dezelfde woorden
Korte woorden	1	2	3	4	5	Lange woorden
Makkelijke woorden	1	2	3	4	5	Moeilijke woorden
Bekende woorden	1	2	3	4	5	Onbekende woorden
Plastische woorden	1	2	3	4	5	Subtiele woorden
Noodzakelijke woorden	1	2	3	4	5	Overbodige woorden

TAAL

Spreektaal	1	2	3	4	5	Boekentaal
Prozaïsch	1	2	3	4	5	Poëtisch
Weinig beeldspraak	1	2	3	4	5	Veel beeldspraak
Bekende beeldspraak	1	2	3	4	5	Nieuwe beeldspraak
Sobere beeldspraak	1	2	3	4	5	Overdadige beeldspraak
Zintuiglijke beeldspraak	1	2	3	4	5	Abstracte beeldspraak
Directe rede	1	2	3	4	5	Indirecte rede
Tegenwoordige tijd	1	2	3	4	5	Verleden tijd

TOON

Lichte humoristische toon	1	2	3	4	5	Zware ernstige toon
Droge toon	1	2	3	4	5	Emotionele toon
Blijmoedige toon	1	2	3	4	5	Melancholieke toon
Denkende toon	1	2	3	4	5	Zintuiglijke toon
Moralistische toon	1	2	3	4	5	Beschrijvende toon

Bekijk je score.

Welke kenmerken vallen je op in je eigen stijl? Welke stijlkenmerken heeft je tekst niet? Bij welke aspecten zit je steeds precies in het midden? Welke kenmerken hebben je verrast? Welke had je wel verwacht? In hoeverre is het waar wat je denkt over je eigen stijl? Stel jezelf zoveel mogelijk vragen.

SCHRIJFOEFENING 11C

Laat als extra test je fragment in huisstijl nog eens lezen door iemand die jou niet goed kent. Of een vriend die zich niet verplicht voelt om aardig te zijn. En stel van tevoren de vragen waar je het meest bang voor bent. Vraag daarbij of hij of zij concrete voorbeelden aan wil wijzen in je tekst. Dan haal je het maximale profijt uit hun opmerkingen. Noteer de antwoorden:

WOORDKEUZE

Zijn er woorden in mijn verhaal die je speciaal zijn opgevallen?

Zijn er woorden in mijn verhaal die overbodig waren?

Gebruik ik teveel moeilijke woorden?

Gebruik ik teveel woorden om iets simpels uit te leggen?

ZINNEN EN ZINSBOUW

Welke zin vind je het mooist? Waarom?

Welke zin vind je het minst goed? Waarom?

Zijn mijn zinnen niet te lang of te kort?

Was er genoeg afwisseling in de volgorde van de zinnen?

Paste het tempo en het ritme van mijn zinnen bij wat er gebeurde?

Hebben mijn zinnen steeds dezelfde cadans?

Zijn er zinnen die net zo goed weg kunnen uit mijn verhaal?

Was er een zin die je niet helemaal begreep?

Hoe is de melodie van mijn zinnen?

Zijn mijn zinnen saai of langdradig?

Zijn mijn zinnen wel te volgen?

BEELD EN BEELDSPRAAK

Welk beeld sprak je het meest aan?

Zie je voor je wat er beschreven werd? Was het beeldend genoeg?

Waar in mijn beschrijving ben ik niet langer bezig met tonen, maar met noemen?

Welk beeld was eventueel te omslachtig of te ingewikkeld?

Sluit mijn beeldspraak aan bij het thema of onderwerp van het verhaal?

Er zijn vast nog veel meer vragen te bedenken, want aan je onzekerheden omtrent je schrijverschap komt nu eenmaal niet snel een einde. Wen er maar aan. Het is een teken dat het schrijven belangrijk voor je is. Formuleer dus vooral ook je eigen vragen en voeg ze toe aan de lijst. Juist door deze vragen te stellen leer je je eigen stijl op een realistische manier kennen.

Eigen vraag:

Eigen vraag:

Eigen vraag:

Eigen vraag:

Eigen vraag:

Eigen vraag:

Eigen vraag:

SCHRIJFOPDRACHTEN STAP 11: SCHRIJFSTIJL VINDEN EN VERFIJNEN

Om te vermijden dat je boek of verhaal halverwege van stijl verandert, kun je de schrijfopdrachten het beste maken buiten het werken aan je boek of verhaal om. Doe ze gewoon als losse oefening om uit een groef te komen waar je al te lang in gezeten hebt. Of omdat je jouw stijl te eenzijdig vindt.

INLEVEREN SCHRIJFOPDRACHT

- Heb je een schrijfcursus *met* feedback van een schrijfcoach? Dan kun je de schrijfopdracht inleveren via www.cursusschrijven.nl/inleveren
  Daar vind je ook de inleverinstructies.
- Heb je gekozen voor een schrijfcursus *zonder* feedback, maar wil je liever toch feedback en schrijftips van een schrijfcoach? Ga naar www.cursusschrijven.nl/coach
- Twijfel je of je een schrijfcursus met of zonder feedback hebt? Neem contact op via www.cursusschrijven.nl/contact

Je schrijfcoach geeft feedback aan de hand van de *Checklist jouw natuurlijke schrijfstijl*.

SCHRIJFOPDRACHT 1

Schrijf een zin, bestaande uit een hoofdzin en een heleboel bijzinnen, die minimaal uit honderd woorden bestaat.

Lees deze zin vervolgens voor jezelf voor en luister naar de muziek ervan. Hoe klinkt het ritme? Wat vind je van de beeldspraak?

Hak dezelfde zin nu in een heleboel zo klein mogelijke zinnen. Lees de zinnen weer voor jezelf voor. Wat is het effect daarvan? Bespeur je bijvoorbeeld een ander ritme?

Beschrijf je waarnemingen.

SCHRIJFOPDRACHT 2

Beschrijf hoe iemand voor zijn leven rent en wat er allemaal door zijn hoofd gaat en wat hij ziet tijdens zijn vlucht. Welke veranderingen merk je op aan je stijl?

SCHRIJFOPDRACHT 3

Zoek een schrijver op die heel anders schrijft dan jij. Kies een typerende bladzijde uit een van zijn boeken. Schrijf de hele bladzijde over en schrijf in één adem door aan een vervolg, volgens je eigen fantasie maar in dezelfde stijl.

Het voelt misschien vreemd en overdreven, een beetje alsof je nep-Frans spreekt met een overdreven Frans accent. Speel voor je gevoel maar een beetje toneel en leef je lekker uit. Vaak is het alleen een kwestie van wennen aan de nieuwe toon.

Lees je tekst een paar dagen later door. Wat is er gebeurd met je taal? Wat zou je ervan kunnen overnemen?

SCHRIJFOPDRACHT 4

Print de eerste versie van het manuscript van je boek of verhaal, zodat er genoeg witruimte is om er opmerkingen en ideeën bij te schrijven. Het helpt als er wat tijd verstreken is tussen het schrijven van je eerste versie en het herschrijven en schaven aan je stijl. Hoe meer tijd er sindsdien verstreken is, des te frisser is de blik waarmee je naar je verhaal gaat kijken.

Voor de eerste stap van het herschrijven en het schaven ga je je verhaal min of meer hoorbaar voor jezelf doorlezen. Je tekst weerklinkt in je hoofd, je luistert heel precies naar je zinnen en je stelt jezelf de vragen uit de checklist die hieronder volgt. Maar werk niet alle onderdelen in een keer af. Per leesronde neem je één onderdeel tegelijk onder de loep. (In totaal werk je je manuscript dus zeven keer door.)

ONDERDEEL 1: INHOUD

Staat alles erin wat ik wilde vertellen of mis ik nog dingen in mijn verhaal?

Komt het over wat ik schrijf? Is het helder?

Zijn er na sommige fragmenten of zinnen nog plekken waar iets ontbreekt en waar nog iets tussen moet?

Spreek het tot de verbeelding? Is het spannend?

Zijn er plekken in mijn verhaal waar het saai wordt of te lang voortkabbelt?

Moet ik sommige stukken inkorten of weghalen?

ONDERDEEL 2: TOON

Welke toon heeft mijn tekst?

Ben ik tevreden met die toon?

Past die toon bij mijn verteller of hoofdpersonage?

Stemt de toon overeen met wat ik wil vertellen met dit verhaal? Of wil ik dat mijn toon humoristischer, bijtender, cynischer, milder, wereldvreemder, naïever, berustender, opstandiger, zoeter, kritischer, enzovoort is?

Welke woorden kloppen met dat gevoel dat ik erin wil leggen? Welke niet?

ONDERDEEL 3: ZINSLENGTE

Is de lengte van mijn zinnen zoals ik dat wil? Moeten ze langer of korter?

Is er genoeg variatie in lengte?

Leest dit fijn voor een (eventuele) lezer?

ONDERDEEL 4: RITME EN MELODIE

Is de cadans of het ritme van mijn zinnen naar mijn zin?

Is de cadans in overeenstemming met het gevoel dat ik over wil brengen?

Op welke woorden moet de nadruk liggen?

Klopt de melodie van mijn zinnen met het gevoel dat ik over wil brengen? Gaan mijn zinnen op de juiste plek omhoog of omlaag?

Krijgen de juiste woorden hierdoor nadruk?

Is er genoeg afwisseling in het ritme van mijn zinnen of wordt het een dreun?

ONDERDEEL 5: ZINSBOUW EN ZINSVOLGORDE

Begin ik mijn zinnen steeds op dezelfde manier, bijvoorbeeld met het onderwerp, of met een bijwoord? Moet ik daarin meer afwisseling aanbrengen?

Komt de volgorde van de woorden natuurlijk over? Welke woorden krijgen dan de nadruk? Welke woorden moeten juist minder nadruk krijgen?

ONDERDEEL 6: BEELDSPRAAK

Wat vind ik van de beeldspraak die ik gebruik? Zou ik meer beeldspraak willen of moet ik juist beeldspraak schrappen, omdat mijn stijl te overladen is?

Is de beeldspraak raak? Is de beeldspraak in overeenstemming met het algemene thema van mijn boek? Gebruik ik teveel verschillende soorten beeldspraak?

Is mijn beeldspraak te nadrukkelijk of te vaak herhaald?

Past de beeldspraak bij de belevingswereld van mijn personage?

ONDERDEEL 7: WOORDKEUZE

Geven de woorden die ik gekozen heb precies genoeg weer wat ik wil zeggen of zijn er betere, rakere woorden voor? Hebben de woorden de juiste smaak en kleur, passend bij het gevoel dat ik in gedachten had?

Zijn er woorden die ik weg kan laten of moet vervangen?

Zijn er woorden die nietszeggend of clichématig zijn? Kan ik die op een spannender of onverwachtere manier beschrijven?

Gebruik ik teveel boekentaal? Is mijn woordenschat beperkt of kan die rijker?

Zijn er nog andere domeinen die te maken hebben met het thema van het boek of het beroep van mijn hoofdpersonage waaraan ik nieuwe woorden kan ontlenen?

Is de woordkeuze van mijn personages in overeenstemming met hun karakter?

STAP 12

UITGEVEN VAN JE BOEK

Notities en ideeën bij de interviews van *Stap 12: uitgeven van je boek*.